

DIZIONARIO
ITALIANO - GEORGIANO

იტალიურ - ქართული
ლექსიკონი

Dizionario Italiano-Georgiano

Seconda edizione riveduta ed aggiornata

იტალიურ-ქართული ლექსიკონი

მეორე შევსებული და შესწორებული გამოცემა

ნინო ცერცვაძე, კლავდიო დეზიაზი, თინათინ ასპეტელი

იტალიურ - ქართული
ლექსიკონი

გამომცემლობა „ოჯისი“
თბილისი - 2006

Nino Tsertsvadze, Claudio Debiasi, Tinatin Akhmeteli

**DIZIONARIO
ITALIANO - GEORGIANO**

CASA EDITRICE "OASISI"
TBILISSI - 2006

81.2Итал-6
805.0-3=9.463.1
o 913

მეორე შევსებული და შესწორებული გამოცემა

Seconda edizione riveduta ed aggiornata

ნინო ცერცვაძე, კლაუდო დებიაზი, თინათინ ასმეტელი

იტალიურ-ქართული ლექსიკონი, გვ. 876.

რედაქტორი: ნოდარ ნუცუბიძე

იტალიურ-ქართული ლექსიკონის მეორე გამოცემაში წარმოდგენილია თანამედროვე იტალიური ენის დაახლოებით 105 000 სიტყვა და გამოთქმა, რომელიც მოიცავს საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ, სამეცნიერო, ტექნიკურ, სპორტულ, რელიგიურ და ა.შ. ტერმინოლოგიას; აგრეთვე სასაუბრო ენის ყველაზე ხშირად გამოხატულებულ სიტყვებს, ფრაზეოლოგიზმებსა და იდიმატურ გამოთქმებს.

ლექსიკონი განკუთვნილია იტალიური ენისა და კულტურის შესწავლით დაინტერესებულთა ფართო წრისათვის.

© ნინო ცერცვაძე, კლაუდო დებიაზი, თინათინ ასმეტელი, 2006

ISBN 99928-894-8-9

PREMESSA ALLA SECONDA EDIZIONE

Le parole non sono strumenti, per mezzo dei quali gli uomini si comprendono, bensì mezzi attraverso i quali gli uomini fingono, o credono di comprendersi.

Il più delle parole dette o scritte sono dei contenitori senza forma, ridicibili o dilatabili, che gli uomini si scambiano a vicenda, ma in cui, chi legge o ascolta, fa colare la materia fluida della propria fantasia.

Pitigrilli

AI LETTORI

Il primo dizionario Italiano - Georgiano, di cui il 1° volume (A-L) pubblicato nel 1999 ed il 2° volume (M-Z) nel 2004, è stato condensato in un unico tomo con formato diverso, allo scopo di renderne più pratico e agevole il suo impiego da parte dei lettori.

Questa seconda edizione, riveduta e corretta, appare due anni dopo la presentazione ufficiale del nostro dizionario presso l'Università Statale di Tbilisi "I.Javakhishvili", patrocinata nell'autunno 2004 dall'Ambasciata d'Italia in Georgia, nell'ambito delle manifestazioni culturali inserite nella "Settimana della Lingua Italiana".

L'opera è destinata principalmente a lettori di madre lingua georgiana, studenti ed insegnanti, traduttori-interpreti, operatori economici e culturali, ma anche a studiosi, insegnanti e studenti italiani di lingua georgiana e più in generale a tutti coloro che hanno interesse ad approfondire e ad arricchire la loro conoscenza della lingua italiana e di quella georgiana.

Tra lemmi, accezioni, locuzioni, fraseologia e proverbi, si contano circa 105.000 voci provenienti da vari campi e discipline, quali la storia e la letteratura, l'arte e la musica, la scienza e la tecnica, la religione e la filosofia, la politica, l'economia e la giurisprudenza, la gastronomia e lo sport. Frequenti sono anche parole ed espressioni della lingua parlata, latinismi, francesismi, anglicismi, espressioni gergali e dialettali.

A chi si servirà di questo importante strumento di lavoro, il nostro augurio di trarne vantaggio e soddisfazione. Saranno ben accetti eventuali note, osservazioni e suggerimenti da parte dei lettori più attenti e linguisticamente preparati, di cui si terrà conto nella stesura della prossima terza edizione.

მეორე გაეოცემის წინასიტყვაობა

სიტყვები არამარტო ურთიერთგავების იარაღია, არამედ საშუალებაა თავი მოეხვეწოთ, ან ვიფიქროთ, თითქოს გვესმის ერთმანეთის. დაწერილი ან წარმოთქმული სიტყვების უმეტესი ნაწილი გაურკვეველად ცვალებადი ფორმის ჭურჭელია, რომელსაც ვავსებთ საკუთარი ფანტაზიის მიხედვით და ვცვლით ერთმანეთში.

პიტეგორილი

მკითხველთათვის

პირველი იტალიურ-ქართული ლექსიკონის პირველი ტომი (A-L) გამოქვეყნდა 1999 წელს, ხოლო მეორე ტომი (M-Z) – 2004 წელს. წინამდებარე ლექსიკონი წარმოადგენს ამ ორი ტომის გაერთიანებულ ვარიანტს, რომელიც იბეჭდება სხვა ფორმატით, რათა მკითხველთათვის უფრო მოსახერხებელი გახდეს ლექსიკონით სარგებლობა.

უკვე ორი წელია გასული ამ ლექსიკონის პირველი გამოცემის ოფიციალური პრეზენტაციიდან, რომელიც თბილისის ივ. ჯავახიშვილის სახ. სახელმწიფო უნივერსიტეტში შედგა საქართველოში იტალიის საელჩოს პატრონაჟით „იტალიური ენის დღეების“ ფარგლებში, რომელიც 2004 წლის შემოდგომაზე იტალიური კულტურის კვირეულის მნიშვნელოვან ღონისძიებას წარმოადგენდა.

ეს ნამუშევარი, ძირითადად, ქართველი მკითხველისთვისაა განკუთვნილი. ესენი არიან: სტუდენტები და პროფესორ-მასწავლებლები, თარჯიმნები და მთარგმნელები, ეკონომიკისა და კულტურის სფეროში მოღვაწე პირები, აგრეთვე განკუთვნილია იმ იტალიელი მეცნიერებისათვის, პროფესორ-მასწავლებლებისა და სტუდენტებისათვის, რომლებიც ასწავლიან ან სწავლობენ ქართულ ენას, და ზოგადად, ეველა მათთვის, ვინც იტალიური და ქართული ენების შესწავლითა და ცოდნის გაღრმავებითაა დაინტერესებული.

ლექსიკონში შეტანილ სიტყვებს, მათი პირდაპირი და გადატანითი მნიშვნელობების გარდა, ბევრი ფიგურალური და იდიომატური გამოთქმა, ფრაზეოლოგიზმი და ანდაზა ახლავს. მთლიანად ლექსიკონი სხვადასხვა სფეროდან დაახლოებით 105 000 ლექსიკურ ერთეულს მოიცავს. ეს სფეროებია: ისტორიული, ლიტერატურული, კულტურისა და ხელოვნების, მუსიკის, პოლიტიკურ-ეკონომიკური, სამეცნიერო-ტექნიკური, რელიგიური, ფილოსოფიური, იურიდიული, კულინარიული და სპორტული ტერმინოლოგია. აგრეთვე, საღაპარაო ენაში გავრცელებული სიტყვა-გამოთქმები, კუთხური ვარიანტები, ლათინური, ინგლისური, ფრანგული და სხვა ენებიდან ნასესხები სიტყვები, ქარგონული ფორმები.

გამოთქვამთ სურვილს, ეს ლექსიკონი დიდ სარგებლობას მოუტანს ეველა დაინტერესებულ მკითხველს. ენის ღრმად მცოდნე მკითხველთა ეველა შენიშვნა და წინადადება მადლიერებით იქნება მიღებული და გათვალისწინებული შემდეგი მესამე გამოცემისას.

ლექსიკონით სარგებლობის წესები

ლექსიკონში უველა სიტყვა იტალიური ანბანის მიხედვითაა დალაგებული და ნახევრად შავი შრიფტითაა გამოყოფილი. მასში დამოუკიდებელ სალექსიკონო ერთეულებად შედის არტიკლი, არსებითი სახელი, ზედსართავი სახელი, ნაცვალსახელი, რიცხვითი სახელი, ზმნა, ზმნიზება, კავშირი, წინდებული, შორისდებული და ნაწილაკი. ჩამოთვლილი გრამატიკული კატეგორიები ლექსიკონში შესულ სიტყვებს კურსივით აქვს მიწერილი იტალიურად. იმ სიტყვებს, რომელთაც შეიძლება მეტყველების სხვადასხვა ნაწილის ფუნქცია ჰქონდეთ, ის გრამატიკული კატეგორია აქვთ მიწერილი, რომელიც უფრო სშირად იხმარება.

სალექსიკონო სტატიაში სათარგმნი სიტყვის მაგივრად იხმარება ტილდა (~). ტილდითაა აღნიშნული სათარგმნი სიტყვის უცვლელი ნაწილიც ვერტიკალურ ხაზებამდე:

àulic||o აგვ მაღალფარდოვანი; **lingua ~a** მაღალფარდოვანი ენა; **scrittore ~** მაღალფარდოვანი სტილის მწერალი.

ლექსიკონში შესულ უველა სიტყვას აქვს მახვილი.

მახვილები, დახურულიცა და ღიაც, რომლებიც სიტყვის დასაწიესში ან შუაშია დასმული, კმახურება იტალიური სიტყვების ფონეტიკურად სწორად წარმოთქმას და წერისას, ჩვეულებრივ, არ გამოიყენება. მაგალითად: **intimo, abbozzo, finimondo**.

სიტყვის ბოლოს დასმული მახვილი კი, როგორც წესი, უოველთვის იწერება და გამოითქმის. იგი ასრულებს ორთოგრაფიულ ან გრამატიკულ ფუნქციას: **città, virtù, perché, caffè, andò, parti, farà** და ა.შ.

ცალკეული სიტყვის თარგმანს აზრის დასახუსტებლად კურსივით მიწერილი აქვს მრგვალ ფრჩხილებში ჩასმული განმარტება. მაგალითად:

calcagno *m* ქუსლი (*ფეხის*).

cercare 1) ძებნა, მოძებნა; ჩსრევა; მოძიება; 2) (*di fare qc*) მცდელობა (*რაიმეს გაკეთების*).

მრგვალ ფრჩხილებშია ჩასმული, აგრეთვე, თარგმანის ვარიანტები ან ფაკულტატური (ანუ სათარგმნად არასავალდებულო) სიტყვები:

affittare 1) გაქირავება, ქირით (იჯარით) გაცემა; 2) დაქირავება, ქირით (იჯარით) აღება.

allevamento *m* ... 2) გამოზრდა, მოშენება; ~ **di cavalli (equino)** მეცხენეობა...

che I ... ~ (*cosa*) *fai?* რას აკეთებ?; ~ (*cosa*) *dice?* რას ამბობ?

ლექსიკონში ომონიმები ცალ-ცალკეა მოცემული და რომელი ციფრებით აღინიშნება:

bòa I *m* 1) ზოოლ. ბოა; 2) ბოა, ბეწვის მარფი.

bòa II *f* ზღვ. ქერქუჭლა, ტიცივა.

მეტყველების სხვადასხვა ნაწილები ნახევრადშავი წერტილდასმული არაბული ციფრებითაა გამოყოფილი, სიტყვათა სხვადასხვა მნიშვნელობები კი ფრჩხილიანი არაბული ციფრებით. მაგალითად:

condizionale 1. აგვ ზირობითი; 2. *m* გრამ. ზირობითი კილო.

cùpola *f* 1) გუმბათი; 2) არქიტ. კამარა.

თარგმანში სინონიმები მძიმით, ერთმანეთისაგან აზრით ცოტაოდენ განსხვავებული სიტყვები კი წერტილ-მძიმითაა დამორებული:

bàco *m* 1) ჭია, ჭიაუელა; მუსლუსო...

ფრანკოლოგიური და იდიომატიური გამოთქმები, აგრეთვე ის ანდაზები, რომელთა შესატყვისი ფორმები ქართულად არსებობს, სალექსიკონო სტატიის ბოლოს, $\diamond$ ნიშნის შემდეგ არის მოთავსებული:

lenzuòlo *m* ზეწარი; ... $\diamond$ **bianco come un** ~ მიტკალივით თეთრი; ~ **di terra** მიწის ნაგლეჯი.

lèpre *f* 1) ზოილ. კურდღელი; ... $\diamond$ **chi due lepri caccia, l'una non piglia e l'altra lascia** ორი კურდღლის მღევარი ერთსაც ვერ დაიჭერსო.

ზმნები ლექსიკონში ინფინიტივის ფორმითაა შესული. კონტექსტში მნიშვნელობის უკეთ გასაგებად ზმნას შეიმლება მრგვალ ფრწილებში მიწერილი ჰქონდეს წინდებულები ან სულიერი და უსულიო ზირის განუსაზღვრელი ნაცვალსახელები **qc** ან **qd**-ს სახით. მაგალითად:

decollàre აფრენა (*თეთოფრინავია*).

derivàre (*da qc*) გამოსვლა, გამომდინარეობა (*რაიშედან*), სათავის აღება.

diffidàre (*di qd, qc*) უნდობლობა, არ ნდობა (*ყინმეხი, რაიშეხი*); თავის არიდება, მორიდება.

უკუქცევითი ზმნები ზმნური სტატიის ბოლოშია მოცემული:

integràr||e შეესება; მიერთება; ~**si** 1) ერთმანეთის შეესება; 2) ზოლ. ინტეგრირება.

ლექსიკონში უველა არსებით სახელს მითითებული აქვს სქესი. მდგდრობითი სქესის არსებითი სახელები, რომლებიც პროფესიას აღნიშნავენ, და მამრობითი სქესის შესატყვისი სიტყვისაგან მხოლოდ მცირედ განიზრევიან, მოცემულია ერთი საერთო თარგმანით მამრობითი სქესის სახელებთან ერთად. მაგალითად:

avia||tòre *m* მფრინავი; ~**trice** *f* მფრინავი ქალი.

junior *m, f* სზორტ. იუნიორი.

იმ იტალიურ სიტყვებს, რომლებიც დამოუკიდებლად არ ან იშვიათად იხმარება, დასმული აქვს ორწერტილი, რომლის შემდეგაც მოცემულია ამ სიტყვის უველასე მეტად გავრცელებული სიტყვათშეწეობა და მისი თარგმანი:

bengòdi *m*: **il paese del (di)** ~ ჯადოსნური ქვეყანა, ზღაპრული სამყარო.

ზოგჯერ სათარგმნ სიტყვას ზირდაზირის მაკვირად მიწერილი აქვს მისი გადატანითი მნიშვნელობა. ეს იმ შემთხვევაში, როდესაც სიტყვის ზირდაზირი მნიშვნელობა უფრო იშვიათად გამოიყენება. მაგალითად:

allòcco *m* ვად.მნ. ხერხეტი, შტერი, ყვეწი; კრეტინი.

იმ შემთხვევაში, როდესაც სათარგმნი სიტყვა თანამედროვე იტალიურ ენაში ნაკლებად ან თითქმის არ იხმარება, მიწერილი აქვს სიტყვის უფრო გავრცელებული ვარიანტი:

làgrima *ob. lacrima*.

არსებით სახელებს, სქესის მიუხედავად, შეიმლება მიწერილი ჰქონდეთ მრავლობითი რიცხვის ფორმა. ეს მაშინ, როდესაც ისინი წარმოადგენენ გამონაკლისის მრავლობითი რიცხვის წარმოების საერთო წესიდან. მაგალითად:

làbb||o *m* 1) (*pl f* ~*a*) ტუზი, ბაგე; ... 3) (*pl m* ~*i*) ნაწიბური, ზირი; ...

იტალიური ენის ზოგიერთი
ფონეტიკური ასპექტი

ქართულ ენაში თანხმოვანთა სიმდიდრის გამო ქართველის სამეტყველო აპარატს თავისუფლად შეუძლია წარმოთქვას ის ბგერები და ასოები, რომლებიც იტალიურში დიგრაფებისა და ტრიგრაფების საშუალებით გამოიხატება.

ამიტომ ავტორებმა გვერდი აუარეს საერთაშორისო ტრანსკრიფციის გამოყენებას (იმ შემთხვევის გარდა, როდესაც საჭირო იყო იმის ახსნა, თუ როგორ იკითხება ღია და დახურული *o* და *e* ხმოვნები) და იგი ქართული ასოებით შეცვალეს.

ა) ღია და დახურული ხმოვნები *o* და *e*.

როდესაც *o* და *e* ხმოვნებზე არ არის მახვილი, ეს ხმოვნები დახურულია, როცა ამ ხმოვნებზე მახვილია დასმული, მაშინ ისინი ხან ღიაა, ხან კი დახურული:

ò – ღია *e* (ე)

é – დახურული *e*

ò – ღია *o* (ო)

ó – დახურული *o*.

ომონიმების შემთხვევაში მთლიანად იცვლება სიტყვის მნიშვნელობა იმის მიხედვით, ხმოვანზე მახვილი ღიაა თუ დახურული:

მაგ.: *la légge* კანონი

lui lègge ის კითხულობს

la bótte კასრი

le bótte დარტყმები

ბ) *c* და *g* ასოები.

ასოები *c* და *g* *e* და *i*-ს წინ იკითხება, შესაბამისად, როგორც

ci – ჩი

ce – ჩე

gi – ჯი

ge – ჯე.

ეველა სხვა ხმოვნისა და თანხმოვნის წინ *c* და *g* ასოები იკითხება, როგორც *k* და *g* (შესაბამისად).

როდესაც *ci* და *gi* მოსდევს სხვა ხმოვნები, მაშინ ბგერა „i“ ასრულებს მხოლოდ გრაფიკულ ფუნქციას და არ წარმოითქმის. მაგ.:

giacca – ჯაკა

giusto – ჯუსტო

gioco – ჯოკო

ciao – ჩაო

cioccolata – ჩოკოლათა
dolciumi – დოლჩუმი

ch და gh e და i ბგერების წინ უოველთვის იკითხება როგორც კ და გ შესაბამისად.

მაგ.: chiave – კიავე
poche – პოკე
laghi – ლაგი
borghesia – ბორჯესია.

გ) s და z ასოები.

ერუ s (ს) და z (ც) თანხმოვნების აღსანიშნავად, როდესაც ისინი მკლერ ზ და ძ თანხმოვნებად იკითხებიან, ლექსიკონში გამოყენებულია ჰირობითი ტრანსკრიფციული ნიშანი ʃ (შ) და ʒ (ძ):

sala – სალა
cofacco – კოზაკკო
ragazzo – რაგაცცო
manʒo – მანძო

დ) ასო h

ასო-ბგერა h – ერუ ბგერა არ წარმოითქმის, ასრულებს ორთოგრაფიულ ფუნქციას. „h“ სიტყვის დასაწყისში აძლიერებს ხმოვანს და აქცევს მას ღია ბგერად.

მაგ.: ho – ო
hai – აი

ე) დიგრამები gl; gn; sc;

gl-ს უოველთვის თან სდევს ხმოვანი i და იკითხება როგორც რბილი „ლ“, თანხმოვანი „გ“ არ წარმოითქმის.

მაგ.: egli – ელი
moglie – მოლიე
cogliere – კოლიერე

როდესაც დიგრამა „gl“-ს არ მოსდევს ხმოვანი i, ვკითხულობთ ორივე თანხმოვანს:
globo – გლობო.

გამონაკლის შემთხვევებში „i“ ხმოვნის წინ დიგრამა „gl“ ქლერს როგორც „გლ“ და არა როგორც რბილი „ლ“:

negligenza – ნეგლიჯენცა
glicerina – გლიჩერინა

დიგრამა gn იკითხება როგორც რბილი, ცხვირისმიერი „ნ“, თანხმოვანი „გ“ არ წარმოითქმის. დიგრამა „gn“-სთან ხმოვანი „i“ არ იწერება, მაგრამ ამ დიგრამის ნაზალურობა განა-

ზირობებს ნაწილობრივ „d“ (ძველი ქართული d)-ს შემცველობას:

sogno – სონდო
 regno – რენდო
 ognuno – ონდუნო

ზ) დიგრამა „sc“ სმოვნების „e“ და „i“ წინ იკითხება როგორც თანხმოვანი „შ“ და ასეთ შემთხვევაში ეს სმოვნები წარმოითქმის:

scivolare – შივოლარე
 scendere – შენდერე

ტრიგრამაში „sci“ სმოვნების a, o, u წინ „i“ ხმოვანი არ წარმოითქმის:

sciopero – შიპერო
 sciarpa – შარპა
 asciugamano – აშუგამანო

როდესაც დიგრამა „sc“-ს მოსდევს მახვილიანი „i“, ასეთ შემთხვევაში ხმოვანი „i“ წარმოითქმის:

sciare – შიარე

როდესაც დიგრამა „sc“-ს მოსდევს თანხმოვანი „h“, ეს უკანასკნელი იკითხება, როგორც სასიმიერე „სკ“:

მაგ.: schiavo – სკიავო
 scherzo – სკერცო

თ) ასო-ბგერა q(u)

ასო-ბგერა „q“-ს უოველთვის მოსდევს ხმოვანი „u“ და ხმოვნები a, e, i, o და იკითხება, როგორც „კ“:

მაგ.: questo – კუესტო
 quasi – კუაზი
 quindi – კუინდი
 quota – კუოტა

ზოგიერთ სიტყვაში გვხვდება შემდეგი სახის კომბინაციები: cqu, qqu, რომელთა წარმოთქმისას მახვილი მოდის ამ თანხმოვანზე და საქმე გვაქვს თანხმოვნის გაორმაგებასთან;

მაგ.: acqua – აკკუა
 nacque – ნაკკუე
 soquadro – სოკკუადრო

ქართული უმეოკლმბანი

- ავრ. ვად. მნ.* — ავრეთვე გადატანითი მნიშვნელობითაც
ავ. — ავიაცია
ანატ. — ანატომია
არქ. — არქაიზმი
არქიტ. — არქიტექტურა
ასტრ. — ასტრონომია
ბანქ. — ბანკო
ბიბლ. — „ბიბლია“
ბიოლ. — ბიოლოგია
ბოტ. — ბოტანიკა
ვად. მნ. — გადატანითი მნიშვნელობა
გეოგრ. — გეოგრაფია
გერმ. — გერმანული ენიდან ნასესხები სიტყვები
გრამ. — გრამატიკა
და მისთ. — და მისთანანი
დიპლ. — დიპლომატიური ტერმინი
დიალექტ. — დიალექტი
ქკლ. — ქკლესია
დაცინვ. — დაცინვით
ქკონ. — ქკონომია
ელ. — ელექტროტექნიკა
ჴეპირ. — ჴეპირმეტიკულია
ზოოლ. — ჴოოლოგია
ზღაპ. — ჴღაპრული ჴერსონაჴი
თეატრ. — თეატრმცოდნეობა, თეატრი
ირონ. — ირონიული გამოთქვაში
ინვლ. — ინლისურიდან ნასესხები სიტყვა
ისტ. — ისტორია
იურ. — იურიდიული ტერმინი
იხ. — იხილეთ
კინო — კინემატოგრაფია
კნ. — კნინობითი ფორმა
კულ. — კულინარია
კუთხ. — კუთხური გამოთქმა
ლათ. — ლათინური ენიდან ნასესხები სიტყვები
ლინგვ. — ლინგვისტიკა
ლიტ. — ლიტერატურა
მათ. — მათემატიკა.
მამრ. — მამრ. სქესი
მდერ. — მდერ. სქესი
მიო. — მიოლოგია
მედ. — მედიცინა
მინ. — მინერალოგია
მრ.რ. — მრავლობითი რიცხვი
მუს. — მუსიკა
მშენ. — სამშენებლო ტერმინი
მხატვ. — მხატვრობა
ნაირვ. მნიშვ. — ნაირვარი მნიშვნელობა
პოლ. — პოლიტიკური ტერმინი
რადიო — რადიოტექნიკა
რელ. — რელიგია
რე. ვ. ჴ. — რეინიგ ჴა
ზღვ. — საზღვაო საქმე, საზღვაო ტერმინი
სამხ. — სამხედრო საქმე, სამხედრო ტერმინი
სამშ. — სამშენებლო ტერმინი
სანტ. — სანტექნიკა
საუბრ. — სასაუბრო ტერმინი
სოფლ. მეურ. — სოფლის მეურნეობა
სპორტ. — სპორტული ტერმინი
ტელ. — ტელევიზია
ტექნ. — ტექნიკური ტერმინი
ტიპ. — ტიპოგრაფიული ტერმინი
უხ. — უხეში გამოთქმა
უპირ. — უპირი გამოთქმა
ფაბ. — ფაბილარული ნათქვამი
ფერწ. — ფერწერა
ფიგ. — ფიგურალური, სატოვანი გამოთქმა
ფიზ. — ფიზიკა
ფიზიოლ. — ფიზიოლოგია
ფილოს. — ფილოსოფია
ფინ. — ფინანსები
ფოტო — ფოტოგრაფია
ფრ. — ფრანგული ენიდან ნასესხები სიტყვები.
ქიმ. — ქიმია.
მეძ. — მეძახილი
შორ. — შორისდებული
ჭადრ. — საჭადრაკო ტერმინი
ხუმრ. — ხუმრობითი ნათქვამი
ხელ. — ხელოვნება
ვულგ. — ვულგარული გამოთქმა
საფ. — საფეიქრო მრეწველობა

იტალიური უმეოკლესანი

- agg.* – *aggettivo* – ზედსართავი სახელი
agg. dim. – *aggettivo dimostrativo* – ჩვენებითი ზედსართავი სახელი
agg. indef. – *aggettivo indefinito* – განუსაზღვრელობითი ზედსართავი სახელი
agg. num. card. – *aggettivo numerale cardinale* – რაოდენობითი რიცხვითი სახელი
agg. num. ord. – *aggettivo numerale ordinale* – რიგობითი რიცხვითი სახელი
agg. poss. – *aggettivo possessivo*. – კუთვნილებითი ზედსართავი სახელი
art. – *articolo* – არტიკლი
art. det. – *articolo determinativo* – განსაზღვრული არტიკლი
art. ind. – *articolo indeterminativo* – განუსაზღვრელი არტიკლი
avv. – *avverbio* – ზმნიზედა
cong. – *congiunzione* – კავშირი
dispr. – *dispregiativo* – კნინობითი ფორმა
escl. – *esclamazione* – წამოძახილი, შექახილი
f – *femminile* – მდელობითი
forma imp. – *forma impersonale* – ზმნის უპირო ფორმა
inter. – *interiezione* – შორისდებული
loc. avv. – *locuzione avverbiale* – ზმნიზედური გამონათქვამი
m – *maschile* – მამრობითი
part. part. – *particella partitiva* – ნაწილობითი ნაწილაკი
part. pleon. – *particella pleonastica* – ზღეონასტიური ნაწილაკი
pl – *plurale* – მრავლობითი რიცხვი
pref. – *prefisso* – პრეფიქსი
prep. – *preposizione* – წინდებული
pron. – *pronome* – ნაცვალსაცელი
pron. dim. – *pronome dimostrativo* – ჩვენებითი ნაცვალსახელი
pron. indef. – *pronome indefinito* – განუსაზღვრელი ნაცვალსახელი
pron. interr. – *pronome interrogativo* – კითხვითი ნაცვალსახელი
pron. pers. – *pronome personale* – პირის ნაცვალსახელი
pron. poss. – *pronome possessivo* – კუთვნილებითი ნაცვალსახელი
pron. rel. – *pronome relativo* – მიმართებითი ნაცვალსახელი
pron. rifl. – *pronome riflessivo* – უკუქცევითი ნაცვალსახელი
qc – *qualcosa (qualche cosa)* – რამე
qd – *qualcuno (qualcheduno)* – ვინმე
sing. – *singolare* – მხოლობითი რიცხვი
v – *verbo* – ზმნა

L'ALFABETO ITALIANO

იტალიური ანბანი

Aa	Nn
Bb	Oo
Cc	Pp
Dd	Qq
Ee	Rr
Ff	Ss
Gg	Tt
Hh	Uu
Ii	Vv
Jj	Ww
Kk	Xx
Ll	Yy
Mm	Zz

A a

a prep. -ში; -მდე; -თან; -ზე; -ით; -თვის; -ის; **al cinema** კინოში; **a Roma** რომში; **a che ora?** რომელ საათზე?; **alle due del pomeriggio** დღის ორ საათზე; **mettersi a letto** ღოგინში დაწოლა; **stare a venti metri da noi** ჩვენგან ოც მეტრში უოფნა; **da cinque a dieci giorni** სუთიდან ათ დღემდე; **stare a tavola** სუფრასთან ყდომა; **guadagnare mille euro al mese** თვეში ათასი ევროს გამოშვება; **cucire un bottone al vestito** კაბაზე ღილის მიკერება; **mettere a morte** სიკვდილით დასჯა; **pensare a qd** ვინმეზე ფიქრი; **a piedi** ფეხით; **alla fine** ბოლოს; **ad alta voce** ხმაბაღლა; **giocare a scacchi** ჭადრაკის თამაში; **barca a vela** აფრიანი ნავი; **lume a petrolio** ნავთის ღამბა; **a dire il vero** სიმართლე რომ ითქვას.

abàte m აბატი.

abbacchiàre v 1) ბერტევა (*ხეებისა*); ~ **le noci** კაკლის ბერტევა; 2) *ჯად.მწ.* დეპრესიაში ჩაგდება, სულით დაცემა, მორალურად განადგურება.

abbacchiàto agg სულით დაცემული, მორალურად განადგურებული; დეპრესირებული.

abbàchio m 1) მუშუთა ბატკანი; 2) *კულ.* მუშუთა ბატკნის ხორცი.

abbagliaménto m თვალის მოჭრა, დაბრმავება.

abbagliànte agg დამაბრმავებელი; თვალის-მომჭრელი; **luce** ~ თვალისმომჭრელი სინათლე.

abbagliàre v 1) თვალის მოჭრა, დაბრმავება; 1) *ჯად.მწ.* გაოცება, განცვიფრება; აღფრთოვანება.

abbàglio m *ჯად.მწ.* შეცდომა, ცდომილება; **prendere un ~** შეცდომა, შეცდომის დაშვება.

abbaiàre v ეეფა; ◊ ~ **dalla fame** შიმშილით ემუილი, ძაღლივით მშიერი უოფნა; **can che abbaia non morde** მუეფარა ძაღლი არ იკბინებაო.

abbaino m სამერცხული; ერდოს, მანსარდის სარკმელი.

abbandonàr||e v დატოვება, მიტოვება,

დაგდება; თავიდან მოშორება; ~ **la moglie** ცოლის მიტოვება (*სამუდამოდ*); ~ **la casa** სახლის მიტოვება, სახლიდან სამუდამოდ წასვლა; ~ **qualcuno a se stesso** ვინმეს ბედის ანაბარად მიტოვება, ვინმეს ბედის ანაბარად დაგდება; ~ **un affare** რაიმე საქმის მიტოვება; ~ **si** 1) გაშხლართვა, გადაწოლა; ~ **si sulla poltrona** საყარძელში გაშხლართვა; 2) სულიერად დაცემა; ~ **si alla corrente** დროის დინებას მიუოლა; ◊ ~ **la bandiera** დეზერტირობა.

abbandóno m მიტოვება, დატოვება.

abbassàr||e v 1) დაშვება, ჩამოშვება; 2) დაკლება, დაწვევა; ~ **i prezzi** ფასების დაკლება; ~ **la testa** თავის დახრა (*ჩაქინდვრა*); ~ **si**. დაცემა, დაკლება, დაწვევა; **la temperatura si abbassa** ტემპერატურა ეცემა; ◊ ~ **la radio** რადიოს ხმის დაწვევა; ~ **le armi** იარაღის დაურა, დანებება.

abbàso 1. *adv* ძირს, დაბლა; ქვევით, ქვეშ; 2. :~! ძირს! ~ **la guerra!** ძირს ომი!

abbastànta avv საკმაოდ, საკმარისად; ~ **caro** საკმაოდ ძვირად; **fa ~ freddo** საკმაოდ ცივა; **ne ho ~** კმარა, მე ეს მომბეზრდა.

abbàtter||e v 1) წაქცევა, დაცემა; ~ **alberi** ტყის კაფვა, ტყის ჩეხა; 2) დანგრევა (*შენობისა და მიხთ.*); 3) ჩამოგდება, დამსობა, გადაბრუნება, გადატრიალება; ~ **un governo** მთავრობის დამსობა; ~ **si** 1) სულით დაცემა; 2) ~ **si (in qd)** შემთხვევით შეხვედრა; გადაყრა, წაწეღომა.

abbattiménto m 1) დანგრევა (*შენობებისა*); გაჩეხვა (*ტყისა*); დასოცვა, გაყელტა (*ცხოველებისა*); ~ **di una casa** სახლის დანგრევა; ~ **della selvaggina** გარეული ცხოველების დასოცვა; 2) *ჯად.მწ.* დეპრესია; დათრგუნული განწყობილება, მორალური გამოფიტვა; **essere in uno stato di ~** მორალური ტრავმის, სულიერი ტრავმის მდგომარეობაში უოფნა.

abbattùto agg 1) წაქცეული; ჩამოგდებული; 2) სულიერად დაცემული, დათრგუნული.

abbazia f სამონასტრო კომპლექსი.

ab(b)ecedàrio *m* ანბანი.

abbelliménto *m* მორთვა, მოკაზმვა, გალამაზება, გაკოტავება; ~ **di una sala** დარბაზის მორთვა, მოკაზმვა.

abbellir|le *v* 1) გალამაზება, გამშვენიერება; 2) შელამაზება; ~**si** მორთვა, მოკაზმვა; გაკოტავება, გამოპრანჭვა.

abbeveràre *v* დარწეულება (*საქონლისა*).

abbeveratío *m* ცხოველების სარწეულებელი ჭურჭელი.

abbicci *m* 1) ალფაბეტი, ანბანი; 2) ანბანა; **essere all'~** ანა-ბანადან დაწყება, სულ თავიდან დაწყება; **non sapere l'~** ანბანური ჭემპარიტების არცოდნა.

abbiente *agg* შექმლებული, მდიდარი.

abbigliaménto *m* ტანსაცმელი, სამოსი; ჩაცმულობა.

abbindolaménto *m* მოტყუება, გაცურება.

abbindolàre *v* მოტყუება, გაცურება.

abbifognàre *v* საჭიროდ ეოფნა; ~ **di aiuto** დახმარების საჭიროება.

abboccare *v* 1) ზირის წავლება, ზირის წატანება; ~ **il pesce** თევზის ანკესზე წამოკება; 2) *ვად.ძნ.* ანკესზე წამოკება.

abbonaménto *m* აბონემენტი; გამოწერა; **fare l'~** (*რაიმეს*) გამოწერა.

abbonàrsi *v* გამოწერა (*რაიმესი*); ~ **a un giornale** გაზეთის გამოწერა.

abbonàto *m* აბონენტი; ხელის მომწერი.

abbondànte *agg* 1) უხვი, ბარაქიანი; 2) ჭარბი, მოჭარბებული.

abbondanza *f* სიუხვე, ბარაქა, დოვლათი; **in ~** ბლომად, საკმარისად.

abbondàre *v*: ~ (**di qc**) (*რაიმეს*) უხვად ქონა, ბლომად ქონა.

abbordàggio *m* ზღვ. აბორდაჟი.

abbordàre *v* მიასლოება, ასლოს მისვლა; ~ **una ragazza** ქალიშვილთან მიასლოება (გაცნობის მიხნით).

abbottonàr|le *v*, ~**si** *v* შეკვრა, შეხხევა (*დილებისა*).

abbozzàre *v* მოხაზვა; მონახაზის, ესკიზის გაკეთება.

abbozzo *m* ესკიზი, მონახაზი.

abbracciàr|le *v* 1) ხელის მოხვევა, ჩახუტე-

ბა, გულში ჩაკვრა, ჩაკონება; 2) მოცვა, მოდება; ~ **con la mente** გონების თვალთ მიწვდომა; 3) მიღება; მჯობინება, უშირატესობის მიცემა; ~ **una fede** სარწმუნობის მიღება; ~**si** ერთმანეთს მოხვევა, გადახვევა, გულში ჩაკვრა, ჩაკონება, ჩახუტება.

abbraccio *m* მოხვევა, გულში ჩაკვრა, ჩახუტება.

abbreviàre *v* შემოკლება, შემცირება, შეკვეცა; **per abbreviarla** მოკლედ რომ ვთქვათ.

abbreviazíone *f* შემოკლება, შემცირება.

abbronzànte *agg* გასარუჯი; გამრუჯავი; **crema ~** გასარუჯი კრემი.

abbronzàr|le *v* შის მოკიდება, გამავევა, გარუჯვა. ~**si** მსხვე გარუჯვა; მსხვე გამავევა.

abbronzàto *agg* გარუჯული, მსემოკიდებული, გამავეული.

abbronzatúra *f* ნამსეური, გარუჯული კანი.

abbrustolire *v* მოხრაკვა, გახუნვა, მოხალვა; **შებრაწვა**; ~ **il pane** ზურის გახუნვა; ~ **i semi di zucca** გოგრის თესლის მოხალვა; ~ **il caffè** ყავის მოხალვა.

abbrustolito *agg* 1) გატრუსული, შეტრუსული; 2) შემწვარი, მოხალული; **caffè ~** მოხალული ყავა; 3) შედმეტად მოხრაკული, დამწვარი.

abbruttire *v* დამახინჯება, დაუმნოება, გაფუჭება.

abbuffàrsi *v* გამდომა, ბევრის ჭამა, ჭამით ვასკდომა; ~ **di dolci** ბევრი ტკბილეულის ჭამა, მსუნაგობა.

abbuffàta *f* გამდომა, მუცლის ამოუორვა, ჭამით ვასკდომა.

abdicàre *v* უარის თქმა, უარყოფა.

abdicazíone *f* უარის თქმა; უარყოფა; ~ **al trono** ტახტზე უარის თქმა.

aberrànte *agg* მცდარი, ნორმიდან გადასრილი, არანორმალური; **comportamento ~** არანორმალური ქცევა.

abète *m* ბოტ. ნამვი, ნამვის ხე; ~ **bianco** სოჭი.

abiétto *agg* მდაბალი, სულმდაბალი, საწიხლარი, ვათახსირებული.

abiezíone *f* დამცირება, შეურაცხყოფა, თავის მოჭრა.

abile *agg* 1) მარჯვე, მოქნილი, მარდი, ცქვიტი; დახელოვნებული, გაწაფული; 2) ~ (*a qc*) ნიჭიერი, უნარიანი, გამოსადევი; ~ *al servizio militare* სამხედრო სამსახურისთვის ვარჯისი.

abilità *f* 1) სიმარჯვე, სიმარდე, სიმკვირცხლე; 2) ოსტატობა, გაწაფულობა უნარი, მოხერხება; 3) გამოსადეგობა, ვარჯისობა.

abilitante *agg* დახელოვნებისა, კვალიფიკაციის ასამაღლებელი; *corso* ~ დახელოვნების კურსები, კვალიფიკაციის ასამაღლებელი კურსები.

abilitare *v* 1) გაწაფვა, დახელოვნება; 2) რაიმე საქმიანობის უფლების მიცემა.

abilitazione *f* რაიმე საქმიანობის შესრულების უფლება, საშუალება; *ottenere l'~ di medico* ექიმად მუშაობის უფლების მიცემა.

abisso *m* 1) უფსკრული; 2) *ჯად.მნ.* მიუწვდომელი რამ; *◇ essere sull'orlo dell'~* უფსკრულის ზირას, კატასტროფის ზირას ყოფნა.

abitabile *agg* საცხოვრებლად ვარჯისი, საცხოვრებელი; *area* ~ ა) საცხოვრებელი მიწის ნაკვეთი; ბ) საცხოვრებელი ფართი.

abitante *m, f* მცხოვრები, მოსახლე, ბინადარი, მკვიდრი.

abitare *v* ცხოვრება, ბინადრობა; ~ *a Roma* რომში ცხოვრება; *abito in via Garibaldi* ვცხოვრობ გარიბალდის ქუჩაზე.

abitativo *agg* საცხოვრებელი; *edilizia* ~ ა საცხოვრებელი ბინების მშენებლობა.

abitato 1. *agg* დასახლებული; 2. *m* დასახლებული პუნქტი.

abitazione *f* საცხოვრებელი ადგილი, ბინა.

abito *m* ტანსაცმელი, კაბა, კოსტუმი, სამოსი; ~ *da sera* საღამოს კაბა.

abituale *agg* ჩვეული, ჩვეულებრივი.

abituamente *adv* ჩვეულებრივ, ჩვეულებით.

abituare *v* : ~ (*qd a qc*) (რაიმეს) მიჩვევა, შეჩვევა; ~ *si (a qc, qd)* მიჩვევა, შეჩვევა.

abitudine *f* ჩვეულება; *avere l'~* ჩვეულების ქონა; *far l'~ a qc* რაიმეს მიჩვევა; *la forza dell'~* ჩვეულების ძალა.

abnegazione *f* თავგანწირულება, თავდადება; *con* ~ თავგანწირულად, თავგანწირვით, თავდადებულად.

abnorme *agg* არანორმალური, ანორმალური, ნორმიდან გადახრილი; *sviluppo* ~ არანორმალური განვითარება.

abolire *v* შეცვლა, გაუქმება (*კანონის, მონობისა და მისთ.*).

abolizione *f* შეცვლა, გაუქმება (*კანონის, მონობისა და მისთ.*).

abominévole *agg* სამუღველი, საზიზღარი, საძაგელი.

aborigeno *m* 1) მკვიდრი, ადგილობრივი მცხოვრები; აბორიგენი; 2) ველური, ტუიური, ჰრიმიტივი.

aborrire *v* სიძულვილი, ვერ ატანა, ზიზღი; ~ *la violenza* ძალადობის სიძულვილი.

abortire *v* 1) აბორტის გაკეთება; 2) *ჯად.მნ.* დაბადებისთანავე, ძირშივე ჩაკვლა; ჩაშლა; *il progetto è ~ito pochi mesi dopo* პროექტი სულ რამდენიმე თვის შემდეგ ჩაიშალა.

aborto *m* 1) *მედ.* აბორტი; 2) *ჯად.მნ.* არასრულყოფილი, ბოლომდე არ მიყვანილი რამ; *quel libro è un ~* არასრულყოფილი, ცუდი წიგნია.

abrafione *f* 1) *მედ.* ესკორიაცია; გადაუვლეფა, გადაქლეფა (*კანისა მუხლებზე ან სხვ.*); 2) *ტექნ.* აბრაზია; 3) *ჯეოლ.* ჩამორეცხვა, ჩამოშლა, გამოფიტვა (*ქანების, ნიადაგის და მისთ.*).

abrogare *v* გაუქმება (*კანონისა, დადგენილებისა და მისთ.*).

abrogazione *f* გაუქმება (*კანონის, დადგენილებისა და მისთ.*).

abùlico *agg* უნებისყოფო; ჭოჭმანა, ეოქმანა, მერევი.

abufare *v* 1) ~ (*di qc*) (რაიმეს) ბოროტად გამოყენება; 2) ~ (*di qd*) ძალადობა, ძალის ხმარება; ~ *d'una donna* ქალის გაუპატიურება.

abufiv||o *agg* კანონსაწინააღმდეგო, უკანონო; *detenzione* ~ *a d'armi* იარაღის უკანონო შენახვა (ტარება).

abùf||o *m* 1) ბოროტად გამოყენება; არაკანონიერება, უკანონობა; *fare ~ di qc* რაიმეს ბოროტად გამოყენება; ~ *di potere* ძალაუფლების გადაძეგება; *per* ~ უკანონოდ, არაკანონიერად; 2) გადაძეგება, გადაჭარბება, შედმეტობა; *fare ~i nel mangiare* უზომოდ ბევრის ჭამა.

acacia *f* ბოტ. აკაცია.

acadèmia *f* *nb.* **accademia.**

accadèmia *f* აკადემია; **Accademia delle Scienze** მეცნიერებათა აკადემია; **Accademia delle Belle Arti** ხელოვნების აკადემია; **Accademia Militare** სამხედრო აკადემია.

accadèmico 1. *agg* 1) აკადემიური; *anno* ~ აკადემიური (სასწავლო) წელი; 2) საუნივერსიტეტო; *corpo* ~ ჰროფესურა; *consiglio* ~ სამეცნიერო საბჭო; 2. *m* აკადემიკოსი.

accadére *v* მოხდენა, შემთხვევა, დამართება.

accadùto 1. *agg* მომხდარი; 2. *m* შემთხვევა; *dimmi l'~* მითხარი, რა შეგემთხვა, რა მოხდა.

accalappiacàni *m* უპატრონო ძაღლების დამჭერი.

accalappiàre *v* 1) ცხოველების ქამანდით დაჭერა; 2) *გად.მწ.* გაცურება, გაბრიყვება.

accalcàrsi *v* ხალხის თავშეყრა, მოგროვება.

accaldàrsi *v* გახურება, შეფაკვლა (*მაკალითად, სირბილის დროს*).

accaldàto *agg* შესურებული, შეფაკული.

accampaménto *m* 1) კემპინგი; 2) *სამხ.* ბანაკი; ~ *profughi* ლტოლვილთა ბანაკი.

accampàr||e *v* *გად.მწ.* წინ წამოწევა, წამოყენება; ~ *pretese* ჰრეტენსიების წამოყენება; ~ *si* დაბანაკება, დროებით დაბინავება (*სამხედროებისაგ*); ~ *si all'aperto* ღია ცის ქვეშ დაბანაკება; ~ *si in casa di qd* ვისიმე სახლში დროებით ჩასახლება, დაბინავება, ბინის დაღება.

accaniménto *m* 1) მძვინვარება, გააფთრება, გაშმაგება, გაცეცხლება; 2) შეუზოვრობა, გამმაგება.

accanìrsi *v* 1) გააფთრება, გამძვინვარება, გაშმაგება; 2) საქმეს მკერება, ძალისხმევით საქმის კეთება.

accanito *agg* გააფთრებული, გამძვინვარებული, გაშმაგებული; **combattimento** ~ გააფთრებული ბრძოლა.

accànto 1. *avv* ახლოს, გვერდით, მახლობლად; *sedere* ~ გვერდით ჯდომა; 2. *prep* : ~ *a* -თან; ~ *alla casa* სახლთან; ~ *a te* შენთან, შენს გვერდით.

accantonàre *v* გვერდზე გადაღება; ~ *una somma* ფულის გადანახვა; ~ *un problema* პრობლემისთვის გვერდის ავლა.

accaparràr||e *v* 1) დაბეჭება, ბეს მიცემა;

2) წინასწარ შეძენა, მომარაგება; ~ *si* 1) დაბეჭება; წინასწარ მომარაგება; ~ *si qc* რაიმეს წინასწარ მომარაგება; 2) *გად.მწ.* სიმპათიის გამოწვევა, დამსახურება; ~ *si i voti* არჩევნებში ხმების მოპოვება.

accapigliàrsi *v* ერთმანეთის თმებში წვდომა; წაჩხუბება.

accappatòio *m* საღათი; ზენუარი.

accarezzàr||e *v* 1) ალერსი, მოფერება; ხელის გადასმა; 2) მოლამუნება; *il vento le accarezzava i capelli* ქარი თმებზე ელამუნებოდა; 3) ძლიერი სურვილის ქონა; ~ *sogni di gloria* დიდებისაკენ სწრაფვის სურვილის ქონა; ~ *si* ერთმანეთის მოფერება, ერთმანეთის ალერსი.

accartocciàr||e *v* ქაღალდის ჰარკის გაკეთება (*მზესუმზირისა და მისთანათა ჩასაყურელად*); ~ *si* დახვევა, დაგრავნა; *le foglie si accartocciano per la siccità* ფოთლები სიმშრალისაგან იგრავნებიან.

accasàr||e *v* 1) დაოჯახება; ~ *una figlia* ქალიშვილის გათხოვება; 2) დაბინავება; ~ *si* ოჯახის შექმნა, დაოჯახება.

accasàto *agg* დაოჯახებული; დაქორწინებული; გათხოვილი.

accasciàr||e *v* 1) დასუსტება, ძალის გამოცლა, დაუძლურება; 2) დაცემა, დავარდნა, წაქცევა. ~ *si* სულით დაცემა, ~ *si al suolo* მიწაზე დაცემა, წაქცევა.

accasciàto *agg* 1) დაუძლურებული, ძალა-გამოცლილი, დასუსტებული, დაკნინებული (*მორალურად*); 2) დაცემული, დავარდნილი, წაქცეული.

accatastàre *v* 1) ერთმანეთზე დაწეობა, ერთმანეთზე დალაგება, შტაბელებად დაწეობა (*წიგნების, შემოსა და მისთ.*); 2) აღრიცხვა, კადასტრში შეტანა.

accattabrighe *mf* ჭინჭელი, ჭირვეული, შარიანი, ჩხუბისთავი, შფოთისთავი, მოჩხუბარი.

accattàre *v* მათხოვრობა, მოწყალების თხოვნა.

accattivànte *agg* სიმპათიური, სიმპათიის გამომწვევი; მოსაწონი; მიმზიდველი, სასიამოვნო; *un sorriso* ~ მიმზიდველი ღიმილი.

accattivàr||e *v* სიმპათიის გამოწვევა; ~ *si* ვინმეს სიმპათიის დამსახურება, სიმპათიის მიზერობა.

accattóne *m* ღარიბი, ღატაკი, მათხოვარი.

accavallàr||e *v* ერთიმეორესე დაწობა, დალაგება; დასროება; ~ **le gambe** ფეხის ფეხზე გადადება; ~ **si** დასორაება, გროვად დადგომა; ~ **si di pensieri** თავში აზრების აბნევა, არევა.

accecaménto *m* 1) სიბრმავე, დაბრმავება; 2) *ჯად. მწ.* თვალის მოჭრა, დაბრმავება.

accècànte *agg* დამაბრმავებელი, თვალისმომჭრელი.

accècàre *v* 1) დაბრმავება, მხედველობის დაკარგვა; 2) დაბრმავება, თვალის მოჭრა; 3) *ჯად. მწ.* დაბრმავება, შეცდომაში შეყვანა, ცდუნება; გონების დაბნელება.

accèdere *v* შესვლა, შეღწევა.

acceleràre *v* დაჩქარება; სიჩქარის მომატება; ~ **il passo** ნაბიჯის მომატება, ნაბიჯის აჩქარება.

acceleràta *f* აქსელერატორზე ფეხის დაჭერის ჰროცესი.

acceleràto 1. *agg* აჩქარებული; 2. *m* საგარეუბნო მატარებელი.

acceleratóre *m ტექნ.* აქსელერატორი.

accelerazióne *f* აჩქარება, დაჩქარება, სიჩქარის მომატება.

accènder||e *v* 1) ანთება; ~ **la luce** სინათლის ანთება; ~ **una sigaretta** სიგარეტის მოკიდება; ~ **la stufa** ღუმელის დანთება; 2) ჩართვა; ~ **il motore** მოტორის დაქოქვა; ~ **la radio** რადიოს ჩართვა; 3) *ჯად. მწ.* ანთება, აალება, ცეცხლის მოკიდება, აგზნება; 4) *ფინ.*: ~ **un conto** ანგარიშის გახსნა; ~ **si** ცეცხლის მოკიდება, აალება, ანთება (*აგრ. ჯად. მწ.*); ~ **si il sangue** გააფთრება, გაცეცხლება, გამძვინვარება.

accendigàs *m* გასქურის სანთებელა.

accendino *m* სანთებელა.

accendisigaro *m* სანთებელა.

accennàre *v* 1) მინიშნება; მითითება; თითოთ ჩვენება; ~ **di sì** თანხმობის ნიშნად თავის ქნევა; ~ **di no** უარყოფის ნიშნად თავის გაქნევა; 2) ~ (*a qd, a qc*) სიტუების გადაკვრა, მინიშნება.

accénno *m* ნართაული სიტუება, გადაკრული სიტუება, ნიშანი, ქარავმა.

accensióne *f ტექნ.* ანთება; ანთების სისტემა.

accentàre *v* მახვილის დასმა, აქცენტის გაკეთება (*აგრ. ჯად. მწ.*).

accentàto *agg* მახვილიანი; აქცენტირებული.

accènt||o *m* 1) მახვილი, მახვილის ნიშანი; 2) აქცენტი, გამოთქმა, წარმოთქმა; ~ **straniero** უცხოური აქცენტი; 3) ტონი, ინტონაცია; 4) *pl* ~ **i** თემა, ნოტი, მოტივი; 5) *pl* ~ **i** სიტუები, გამოთქმები.

accentraménto *m* გაერთიანება, თავმოყრა, კონცენტრაცია.

accentràr||e *v* გაერთიანება, თავმოყრა; ~ **il potere nelle mani di qd** ძალაუფლების ერთი ზიროვნების ხელში მოქცევა; ~ **si** კონცენტრირება, თავმოყრა; ~ **si di poteri** ძალაუფლების კონცენტრირება.

accentuàr||e *v* აქცენტის გაკეთება, ურადლების გამახვილება, საზგასმა, გამოკვეთა; ~ **si** გაძლიერება, გამძაფრება, გამწვავება; **la crisi si accentua** კრიზისი მწვავდება.

accerciaménto *m* 1) გარემოცვა, გარშემორტემა; 2) *საძვ.* გარშემორტემა, ალყის შემორტემა.

accercchiàr||e *v* გარშემოსხვევა, გარშემორტემა; ~ **si** გარშემორტემა; ~ **si di buoni amici** კარგი მეგობრებით გარშემორტემა.

accertaménto *m* 1) დარწმუნება, რწმუნება; 2) დადგენა, გამოკვლევა; შემოწმება, გადამოწმება, კონტროლი.

accertàr||e *v* 1) დამოწმება, დადასტურება, დარწმუნება; 2) დადგენა, გამოკვლევა; შემოწმება, გაკონტროლება; ~ **si (di qc)** (*რაიმეში*) დარწმუნება.

accés||o *agg* 1) კაჰაჰა, სასხასა; ავიზიციებული, აბრიალებული; **colore** ~ სასხასა, მკვეთრი ფერი; ~ **d'amore** სიყვარულით აგზნებული; 2) *ჯად. მწ.* ფიცხი, მგზნებარე, მხურვალე; **questione** ~ **a** გაცხარებული კამათი; **la lampada è** ~ **a** ნათურა ანთია.

accessibile *agg* აღვილად მისადგომი, მისაწვდომი; ხელმისაწვდომი; ~ **a tutti** ყველასათვის მისაწვდომი, საყოველთაოდ ხელმისაწვდომი.

accésso *m* 1) შესვლა, შეღწევა; მიდგომა, მისვლა; ~ **libero** თავისუფალი შესვლა; 2) *მედ.* შეტევა; **in un** ~ **d'ira** განრისხებული; განრისხებულმა.

accessòr||io 1. *agg* დამატებითი; მეორეხარისხოვანი, არამირითადი, არამთავარი; 2. *m* 1) კერძო რამ, დეტალი; 2) დეტალი, აქსესუარი;

pl ~i მოწუობილობა; აპარატურა; არმატურა.

accétta *f* ცუდი, ნაჯახი; $\diamond$ uomo fatto coll'~ ხეპრე, გაუთლელი ადამიანი; darsi l'~ sui piedi საკუთარი თავისთვის ზიანის მიყენება.

accettare *v* 1) მიღება; მოწონება; დათანხმება; ~ un dono საჩუქრის მიღება; 2) დაშვება, აღიარება, ცნობა.

accettazióne *f* 1) მიღება; 2) მოწონება; დათანხმება; დაშვება, აღიარება; წერილობითი თანხმობა.

acchiappafarfallè *m* ზეპლის საჭერი ბადე.

acchiappamósche *m* ბუხის საკლავი.

acchiappare *v* 1) ჭერა, დაჭერა, შეპერობა; წაუღება, ტაცება, მოკიდება; 2) *საუბრ.* გამოჭერა; გაცურება.

acciaccàr|le *v* დასნეულება; დაუძღურება, ძალების გამოცლა, დასუსტება; ~si : ~si un dito თითის დაშავება.

acciàcco *m* ავადმყოფობა, სენი, სნეულება.

acciaieria *f* ფოლადსახსმელი ქარხანა.

acciào *m* ფოლადი.

accidèmpoli! *inter.* ეშმაკმა დალახვროს!, ეშმაკმა წაიღოს!, ესეც კაი ამბავი!, ესეც ახალი ამბავი!

accidentàle *agg* შემთხვევითი; მოულოდნელი, უცაბედი; საბედისწერო.

accidentàto *agg* 1) ოღრო-ჩოდრო; არასწორი, უსწორმასწორო; terreno ~ ოღრო-ჩოდრო ადგილი, მიწა; 2) სასიფათო, მოულოდნელობებით, დაბრკოლებებით სავსე; un viaggio ~ მოულოდნელობებით, დაბრკოლებებით სავსე მოგზაურობა.

accidente *m* შემთხვევა, უბედური შემთხვევა; ავარია; per ~ შემთხვევით; $\diamond$ accidenti a te! ეშმაკმა წაგიღოს!

accidenti! *inter.* ეშმაკმა დალახვროს!, ეშმაკმა წაიღოს!, ჯანდაბას!

accidia *f* 1) დაუდევრობა, არამუეაითობა, უსულგულობა; 2) სისარმაცე, სისანტე.

accidióso *agg* ზარმაცე, ზანტი; დაუდევარი, არამუეაითი, უსულგულო.

acciecàre *v* *ob.* accecare.

accigliàrsi *v* წარბების შეჭმუხვნა; დამწუხრება.

accigliàto *agg* მოწყენილი, მწუხარე, დამწუხრებული; viso ~ მოწყენილი, მწუხარე სახე.

accipicchia! *inter.* ეშმაკმა დალახვროს!, ეშმაკმა წაიღოს!, ჯანდაბას!

acciuffàr|le *v* დაჭერა, დაკავება, შეპერობა; ~ il ladro ქურდის დაჭერა; ~si ერთმანეთში წაკამათება, წახსუება, ერთმანეთის თმებით დათრევა.

acciùga *f* ზოლ. ანჩოუსი; ქარხალა, ქაფშია, ქამსა.

acclamàre *v* 1) ხმამაღალი შემახილებით (ან ტაშისცემით) მისაღმება; 2) ქება, სოტბის შესმა; 3) ერთხმად არჩევა.

acclamazióne *f* 1) მისასაღმებელი შემახილები, ტაშისცემა მისაღმების ნიშნად; 2) ერთსულავენად, ერთხმად არჩევა.

acclimatàrsi *v* აკლიმატიზება, ახალ, უჩვეულო კლიმატურ ჰირობებთან შეგუება (*ავრ. გად. მნ.*).

acclimatazióne *f* აკლიმატიზაცია.

acclimazióne *f* *ob.* acclimatazióne.

acclùdere *v* დართვა, თანდართვა; **accludo una lettera al pacco** ამანათს ვურთავ წერილს.

acclùfo *agg.* თანდართული, დართული.

accoccolàrsi *v* ჩაცუცქული ჯდომა, ჩაცუცქება, დაუხვცვა.

accoccolàto *agg* ჩაცუცქული, დაუხვცული.

accodàrsi *v* რიგში ჩადგომა, რიგის დაკავება; **ci accodammo davanti alla cassa** საღაროს წინ რიგში ჩავდექით.

accogliènte *agg* სტუმართმოყვარე; მოხერხებული, მეუღრო; **casa** ~ მეუღრო ბინა; სტუმართმოყვარე სახლი; **poltrona** ~ მოხერხებული სავარძელი.

accogliènta *f* შესვედრა, მიღება.

accogliere *v* 1) მიღება, შესვედრა, დახვედრა; ~ con fischi სტვენით შესვედრა; 2) მიღება, მოწონება; ~ una proposta წინადადების მიღება, წინადადებაზე დათანხმება; 3) შეცვა, დატევა; **lo stadio può ~ centomila spettatori** სტადიონს ასიათასი მაყურებლის დატევა შეუძლია.

accoglimento *m* შესვედრა, მიღება; ~ di una proposta წინადადების მიღება.

accollàrsi *v* თავის თავზე აღება, საკუთარ თავზე დაკისრება; **si accollò tutte le spese** ეველა სარჯი თავის თავზე აიღო, თავად იკისრა ეველა სარჯი.

accollàt|lo *agg* დასურული (*ფეხსაცმელი, ტანსაცმელი*); **una camicetta** ~a ეველამდე და-

ხურული კოფთა; *scarpa* ~a დახურული ფეხსაცმელი.

accoltellàre *v* დაჭრა, დანით დაჭრა, უელის გამოჭრა.

accoltellàto *agg* დანით დაჭრილი.

·accom(m)iatàr||e *v* 1) გაცილება (*სტუმრებისა და მიხთ.*); ~ *l'ospite con un sorriso* დიმილით სტუმრის გაცილება; 2) გაშვება, დათხოვნა; ~*si* 1) დამშვიდობება; 2) შევბუღების აღება, შევბუღებაში გასვლა.

accomodaménto *m* შეთანხმება, საქმის მშვიდობიანად გადაწყვეტა, გადაჭრა; *siamo arrivati ad un* ~ შეთანხმებას მივღვწიეთ, ურთიერთშეთანხმებამდე მივედით.

accomodànte *agg* 1) შემრიგებლური, შემთანხმებლური, 2) რბილი, დამოლდი, შემნდობი, დამთმობი.

accomodàr||e *v* 1) შეკეთება; შესწორება, გასწორება; მოწესრიგება, დალაგება, მილაგება; 2) მოწეობა (*ხაძახურში და მიხთ.*); 3) მოგვარება; შორიგება; ~ *gli affari საქმეების მოგვარება*; 4) ხელსაყრელობა, მოწონება; *ciò non m'accomoda* ხელს არ მამკლავს; ~*si* 1) შეთანხმება; ~*si per il prezzo* ფასზე შეთანხმება, ფასზე მოლაპარაკება; 2) შეგუება, შეთვისება, შეწეობა; *tutto s'accomoda* ეველაფერი მოგვარდება; 3) მოწეობა, მოკალათება; *s'accomodi!, accomodatevi!* მობრძანდით!, დაბრძანდით! ◊ ~*si lo stomaco* ა) გამკლავა; ბ) გამოჩინა, ხეირის ნახვა, ხელის მოთბობა.

accompagnaménto *m* 1) თანხლება; 2) კორტეჟი, ზროცესია; თანხლები ზირები; ამაღა; 3) *ხაძ.* ბადრაგა, ესკორტი; 4) *მუს.* აკომპანემენტი.

accompagnàre *v* 1) თანხლება; გაცილება; ~ *alla stazione* ვაგხალზე გაცილება; 2) *მუს.* აკომპანიატორობის გაწევა.

accompagnatóre *m* 1) გამცილებელი; თანხლები; 2) *მუს.* აკომპანიატორი.

accomunàre *v* 1) განზოგადება; გათანახლოება; 2) დაახლოება, გათანაბრება.

aconciàr||e *v* 1) შეკეთება; გასწორება, გამოსწორება; მოწესრიგება; დალაგება, მილაგება; ~ *i capelli a qd* ვინმეს დავარცხნა; 2) მოგვარება, მოწესრიგება; 3) მოწეობა (*ხაძახურში*);

~*si* 1) თავის მოწესრიგება; მოკოხტავება; 2) მზადება (*რაიმესთვის*); 3) შეწეობა, შეგუება; მიჩვევა.

acconciatùra *f* ვარცხნილობა; ◊ *perdere l'* ~ შემთხვევის ხელიდან გაშვება.

accondiscendènte *agg* შემნდობი, დამთმობი; *una persona* ~ შემნდობი, დამთმობი ზიროვნება.

accondiscèndere *v* დათანხმება, თანხმობის მიცემა.

acconsentire *v* (*a qc*) დათანხმება, თანხმობის მიცემა; ◊ *chi tace, acconsente* დუმილი თანხმობის ნიშანია.

acconsenziènte *agg* თანახმა.

accontentàr||e *v* დაკმაყოფილება; სიამოვნების მინიჭება, აძება; ~*si* დაკმაყოფილება, დაჯერება.

accónto *m* ბე, წინასწარ მისაცემი თანხა.

accoppiaménto *m* 1) დაწვეილება; 2) შეწვეილება, დაწვეილება (*ცხოველებისა*); სქესობრივი კავშირი.

accoppiàr||e *v* დაწვეილება, შეწვეილება (*ცინძეხი, რაიმეხი*); ~*si* დაწვეილება (*ცეკვისას*); შეწვეილება (*ცხოველებისა*).

accoraménto *m* დარდი, ნაღველი, სევდა, მწუხარება.

accoràto *agg* მწუხარე, ნაღვლიანი, დარდიანი, სევდიანი; დაღონებული, მოწვენილი; დაღვრემილი; გულმოკლული, დარდით დანადგურებული.

accorciàre *v* დამოკლება, შემცირება.

accordàre *v* 1) შეთანხმება; შერიგება; მოგვარება (*დავისა*); 2) ნების დართვა, დაშვება; 3) მიცემა, წუალობა, ჩუქება; ~ *la grazia* შეწყალება, ჰატიება; 4) *მუს.* რადიო აწეობა; დაუენება.

accordo *m* 1) თანხმობა; სიამტკბილობა, შეთანხმება; ჰარმონია; *andare d'~* შეთანხმებულად, სიამტკბილობით ცხოვრება; *essere d'~* დათანხმება; *andare d'amore e d'~* სიყვარულითა და სიამტკბილობით ცხოვრება; *d'~!* თანახმა ვარ!, კარგი!; *mettersi d'~ con qd per qc* ვინმესთან რაიმეზე შეთანხმება, შორიგება; 2) შეთანხმება; ხელშეკრულება, ჰაქტი; *fare un* ~ ხელშეკრულების დადება; 3) *მუს.* აკორდი; ◊ *andare d'~ come cani e gatti* ძაღლი და კატასავით ცხოვრება.

accòrgersi *v* (*di qc*) 1) შეძენება, დანახვა (*რამის*); 2) მიხვედრა, გაგება.

accórrere *v* მორბენა, მოცვივნა, მოვარდნა.

accortézza *f* გამჭრიახობა, შორსმჭვრეტელობა; წინდახედულობა.

accòrto *agg* გამჭრიახი, შორსმჭვრეტელი; წინდახედული.

accostàr||e *v* 1) მიასლოება, მიწვევა; დასლოება; 2) მიხურვა, მოხურვა, გამოხურვა; ~ *l'uscio* კარის გამოხურვა; ~ *si* (*a*) მიასლოება, დასლოება.

accòsto *avv* ახლოს, მასლობლად, გვერდით, გვერდზე, იქვე.

accovacciàrsi *v* ჩაცუცქვა.

accozzàglia *f* ხროვა, გროვა; ბანდა; *un' ~ di delinquenti* დამნაშავეთა ხროვა.

accreditàre *v* 1) *დიპლ.* რწმუნებით აღჭურვა, რწმუნების სიგელის მიცემა; ~ *un diplomatico* დიპლომატის აკრედიტება; 2) ფინ. ანგარიშზე თანხის ჩარიცხვა, თანხის გადარიცხვა.

accreditàto *agg* აკრედიტებული, წარმომადგენლად დანიშნული; *ambasciatore ~ presso il governo italiano* იტალიის მთავრობის მიერ აკრედიტებული ვლჩი.

accrésce *v* გადიდება, მომატება, გაზრდა (*როდენობრივი*); გაძლიერება.

accresciménto *m* გადიდება, გაზრდა, მომატება; მატება, ნამატი; გაძლიერება; ~ *della popolazione* მოსახლეობის ნამატი.

accucciàrsi *v* ჩაცუცქვა.

accucciolàrsi *v* იხ. *accucciàrsi*.

accudire *v* მიხედვა, თვალუურის დევნება; ~ *alla casa* საოჯახო საქმის კეთება, ოჯახში ფუსფუსი.

accumulàre *v* 1) დაგროვება, შეგროვება, მოგროვება; ~ *denari* ფულის დაგროვება; 2) დასორავება, გროვად დაურა; 3) *ფიზ.* აკუმულირება.

accumulatóre *m* ტექნ. აკუმულატორი.

accumulazióne *f*, დაგროვება; აკუმულაცია, აკუმულირება.

accùmulo *m* იხ. *accumulazióne*.

accuratézza *f* გულმოდგინება; აკურატულობა, სიზუსტე.

accuràto *agg* გულმოდგინე, აკურატული; ზუსტი.

accùfa *f* 1) ბრალდება; 2) *იურ.* ბრალდება.

accusàre *v* : ~ *qd di qc* ბრალის დადება (*რამიძე*).

accusàto *m* ბრალდებული.

acerbàre *v* გამწვლარტება, დამკვება.

acerbità *f* 1) სიმწვლარტე, სიმკვავე; 2) *გად.ძნ.* სიმკაცრე, უხეშობა, სიმკვეთრე.

acèrbo *agg* მოუძწიფებელი, უძწიფარი, მკვასე; მკვავე, მწვლარტე; $\diamond$ *nemico* ~ დაუძინებელი მტერი.

àcero *m* ბოტ. ნეკერჩხალი.

acèrrimo *agg* (*acre-ს აღმატებითი ხარისხი*) 1) უმკვავესი; უმწვლარტესი; უცხარესი (*კემო*); 2) უმკვეთრესი, უძმაფრესი (*ხუნი*); უძწარესი (*ავრ.გად.ძნ.*); 3) *გად.ძნ.* უძმაფრესი, უმკვეთრესი; *nemico* ~ დაუძინებელი მტერი.

acéto *m* მძარი; *sotto* ~ მარინადში ჩადებული.

acetóne *m* ქიმ. აცეტონი.

acetósa *f* ბოტ. მკაუნა.

acidità *f* 1) სიმკვავე, მკავიანობა; 2) *გად.ძნ.* სიმწვავე; ~ *di stomaco* კუჭის წვა; ~ *di carattere* ხასიათის სიმწვავე.

ácido 1. *agg* მკავე; 2. *m* მკავა; ~ *muriatico* მარილმკავა.

acídulo *agg* მომკავო, შემკავებელი.

àcqu||a *f* 1) წყალი; ~ *dolce* მტკნარი წყალი; ~ *potabile*, ~ *da bere* სასმელი წყალი; ~ *cruda*, ~ *dura* ხისტი წყალი; ~ *gassosa* გაზიანი წყალი; ~ *bollita* ადუღებული წყალი; 2) *pl* -*e* წყლები, წყლის სივრცე; ~*e territoriali* (~*e nazionali*) ტერიტორიული წყლები; 3) წვიმა; ~ *a catinelle* (~ *a rovesci*), (~ *a dirotto*), (~ *come Dio la manda*) კოკისპირული წვიმა, თავსხმა; 4) *ბიოლ.*, *ფიზიოლ.* სითხე, ტენი, სანაუოფე წყლები; 5) *ქიმ.* ხსნარი; $\diamond$ ~ *di Colonia* ოდეკოლონი; *portare ~ col panier* წყლის ნაუვა; *pescare nell' ~ torbida* მღვრიე წყალში თევზის ჭერა; ~ *in bocca*! არავის უთხრა!; ჰირში წყალი ჩაიგუბე!; *avere l' ~ alla gola* გამოუვალ მდგომარეობაში ეოფნა; *tirare l' ~ al proprio mulino* საკუთარ წისქვილზე წყლის დასხმა; *fare ~ da tutte le parti* ნგრევის, დაღუპვის ჰირას ეოფნა, კრიზისში ეოფნა; *essere come un pesce fuor d' ~* შეუჩვეველ, უცხო გარემოში ეოფნა; *fare un buco nell' ~* უშედეგოდ გარჯა.

acquàio *m* 1) ბაკანი (*სამზარეულოში*); 2) ჩასადენი ღარი.

acquerello *m* იხ. *acquerello*.

acquario *m* აკვარიუმი.

acquaticco *agg* წყლისა; *piante* ~*che* წყალ-
მცენარეები.

acquavite *f* არაუი.

acquazzone *m* კოკისპირული წვიმა, თავსხმა.

acquedotto *m* 1) წყალსადენი; 2) აკვედუკი.

acquerello *m* 1) აკვარელით ხატვის ხელოვნუ-
ბა; 2) აკვარელი, აკვარელით ნახატი სურათი.

acquirente *m,f* მიიღველი.

acquistare *v* 1) მიღება, მოზოვება (*უფლებიხა*
და მიხ.); ~ *la cittadinanza* მოქალაქეობის მიღე-
ბა; 2) *გად.მნ.* შეძენა, მოზოვება, მოხვეჭა.

acquifazione *f* შეძენა, მოზოვება, მოხვეჭა.

acquistare *v* შეძენა, ეიღვა.

acquistare *m* შენაძენი; ნაყიდი; ნავაჭრი;
uscire per ~ *i* საყიდლებზე წასვლა; *far* ~ *di qc*
რისამე ეიღვა, შეძენა.

acquitrino *m* ტბორი, კუბე; დაჭაობებული
ადგილი.

acquitrinoso *agg* ჭაობიანი; დაჭაობებული;
terreno ~ ჭაობიანი მიწა.

acquolina *f* თქორი; $\diamond$ *mi viene l'~ in boc-*
ca! ნერწყვი მომდის; *quella torta mi ha fatto*
venire l'~ in bocca! ამ ტორტმა ნერწყვი მო-
მდინა.

acquoso *agg* 1) წელიანი, წელით სავსე; 2)
წელიანი, წყალწველა, წყალნარევი.

acre *agg* 1) მკავე; მწკლარტე; ცხარე (*გემო*);
2) მკვეთრი, მძაფრი (*სუნი*); მწარე (*ავრ. გად.მნ.*);
3) *გად.მნ.* მძაფრი, მკვეთრი.

acredine *f* 1) სიმკავე, სიმწკლარტე; 2) სიმკვე-
თრე, სიმძაფრე (*სუნიხა*).

acrilico *m* აკრილის ქსოვილი.

acrobata *m,f* აკრობატი.

acrobazia *f* აკრობატიკა.

acuire *v* გამძაფრება, გამახვილება (*ავრ.*
გად.მნ.); ~ *il desiderio* სურვილის გამძაფრება;
~ *l'ingegno* გონების გამახვილება; ~ *si* გამძაფ-
რება, გამძლიერება, განზრდა, მატება; *il dolore si*
è acuito ტკივილი გამძაფრდა.

acume *m* სიმახვილე (*გონებისა, მხედველო-*
ბისა), გამჭრიახობა.

acuminare *v* ვალესვა, გამახვა.

acuminato *agg* წვეტიანი, წაწვეტებული,
წამახული.

acustica *f* ფიზ. აკუსტიკა; სმენადობა (*შე-*
ნობაში); *una sala con ottima* ~ კარგი აკუს-
ტიკის მქონე დარბაზი.

acutézza *f* 1) სიმძაფრე, სიმახვილე; ~ *visiva*
მხედველობის სიმახვილე; 2) გამჭრიახობა,
სიმახვილე; ~ *d'ingegno* გონების გამჭრიახობა,
გონებამახვილობა.

acutizzarsi *v* გამძაფრება, გაღრმავება; *la*
crisi si è acutizzata კრიზისი გაღრმავდა.

acuto *agg* 1) ბასრი, მახვილი, ვალესილი;
წვეტიანი, წამახვილებული, წაწვეტებული; *an-*
golo ~ მახვილი კუთხე; 2) მკვეთრი, მძაფრი,
მწვავე (*ავრ.გად.მნ.*); *dolore* ~ მწვავე ტკივილი;
3) *მუს.* მაღალი; 4) *გად.მნ.* მახვილი; გამჭრიახი;
mente acuta გამჭრიახი გონება.

adagiare *v* ფრთხილად დაწვენა, ფრთხილად
დადება; ~ *un bambino sul letto* ბავშვის სა-
წოლზე დაწვენა; ~ *si* წამოწოლა, მოხერხებუ-
ლად დაწოლა; ~ *si sul divano* დივანზე წამოწო-
ლა.

adagio *1. avv* 1) ნელა; *andare* ~ ნელა სიარუ-
ლი; 2) ჩუმი, ხმადაბლა; 3) ფრთხილად; **2. m**
მუს. ადაჯიო.

adattamento *m* შეკუება, მომარჯვება, მორგე-
ბა; ადაბტაცია.

adattare *v* შეკუება, მომარჯვება, გამოეწე-
ბა; მორგება; ~ *si* (*a qc*) შეკუება, შეწოება (*რაიმეს*).

adatto *agg* გამოსადეგი, შესაფერი; ხელსაყრე-
ლი, სათანადო; ადაბტირებული, მორგებული.

addebitare *v* 1) ვალად მიცემა, სესხად მიცე-
მა; 2) *გად.მნ.* დადანაშაულება, ბრალის დადება.

addebito *m* 1) ვალად ჩაწერა, ვალად ჩათუ-
ლა; 2) დანაშაულად ჩათვლა; დადანაშაულება;
muovere un ~ *a qd* ვინმეს დადანაშაულება;
ვინმესთვის ბრალის დადება, დაბრალება.

addensarsi *v* განშირება; გაბევრება, გან-
ზრდა (*რაოდენობრივად*); *la folla si* ~ *ava nella*
piazza მოედანზე ხალხი იმატებდა, ხალხის
რაოდენობა იზრდებოდა; *la nebbia si è* ~ *ata*
sulla valle ნისლი ხეობაში განშირდა, განქეიდა.

addentare *v* კბენა; მოკეჩა; კბილის ჩარჭო-
ბა, კბილის ჩასობა.

addentrarsi *v* მივნით შესვლა, შეღწევა.

addentro *avv* 1) ღრმად, სიღრმეში; *scavare*
più ~ უფრო ღრმად თხრა; 2) *გად.მნ.* ღრმად,

საფუძვლიანად; *essere molto* ~ *a qc* რისამე ძალიან დრმად ცოდნა, რისამე საფუძვლიანად ცოდნა.

addestramento *m* 1) სწავლა, სწავლება; გაწვრთნა, წვრთნა; 2) ცხოველების წვრთნა.

addestrare *v* 1) სწავლება, სწავლა; წვრთნა, წაფვა, გავარჯიშება; 2) ცხოველების წვრთნა, გასედნა; ~ *un cavallo* ცხენის გასედნა.

addétto 1. *agg* (~ *a qc*) განკუთვნილი; დანიშნული; 2. *m* ატაძე; ~ *stampa* პრეს-ატაძე; ~ *militare* სამხედრო ატაძე.

addiaccio *m*: *all'* ~ ღია ცის ქვეშ; *dormire all'* ~ ღია ცის ქვეშ მილი.

addietro *avv* 1) წინ; ადრე; *alcuni giorni* ~ რამდენიმე დღის წინ; რამდენიმე დღით ადრე; 2) უკან; *restare* ~ უკან დარჩენა, ჩამორჩენა.

addio *m* დამშვიდობება; *dire* ~ დამშვიდობება; *dire* ~ *a qc* რაიმესთან გამომშვიდობება; ~! მშვიდობით!

addirittura *avv* 1) ზირდაზირ, უშუალოდ; 2) უთუოდ, უსათუოდ, უდავოდ, უცილობლად; *სავსებით, ზირდაზირ, მართლაც რომ (საუბრისას);* *è* ~ *impossibile* ეს აბსოლუტურად შეუძლებელია; 3) დაუყოვნებლივ, უცებ, უცბად; ~! ოჰო!, აი, თურმე!

additare *v* თითით ჩვენება; მითითება.

addivenire *v* მისვლა, მიღწევა. ~ *ad un accordo* შეთანხმების მიღწევა, შეთანხმებამდე მისვლა.

addizionale *v* მათ. შეჯამება, დაჯამება; შეკრება.

addizione *f* მათ. შეჯამება; შეკრება.

addobbare *v* მორთვა, მოკაზმვა.

addolcir||e *v* 1) დატკბობა, გატკბილება, დაშაქვრა; 2) *ვად.მწ.* შერბილება; შენელება, განელება; *◊* ~ *si la bocca* ზირის ჩატკბარუნება; ~ *una persona* ვინმეს გულის მონადირება, გულის მოგება.

addolorare *v* გულისტკენა, წყენინება, დანაღვლიანება.

addome *m* ანატ. მუცლის დრუ.

addomesticare *v* მოშინაურება, მოთვინიერება (*ცხოველებისა*).

addomesticato *agg* მოშინაურებული, მოთვინიერებული; მორჩილი.

addormentar||e *v* დამინება; ძილის მოგვრა; ~ *si* დამინება, ძიძინება, ჩამინება.

addossar||e *v* 1) ზურგზე აკიდება; დატყვავა; 2) ~ *qc a qd* *ვად.მწ.* თავს მოსხვევა, აკივავა; 3) ~ *a qc* მიუდგება, მიერდნობა; ~ *si* 1) სავსებით თავზე აღება (*დანაშაულის, ჰასუხისმგებლობის მიხედვით*); 2) ~ *si a qd* (*a qc*) მიუდგება, მიერდნობა; 3) ძლიერ ახლოს დგომა; ერთმანეთს მიკრება, დგომა.

addosso *avv*: *mettere qc* ~ რაიმეს ჩაბრუნება; *avere il diavolo* ~ ავსნებული ეოფნა; ეძინება, შეჩენა.

adeguamento *m* გათანაბრება; ~ *degl'impensi al costo della vita* საბაზრო ფასების შედგენის გათანაბრება.

adeguare||e *v* 1) გათანაბრება, გათანაბრება; 2) შესაბამისობაში მოყვანა; ~ *si* შეფარება, შეწყობა, შეკუება, ადაპტირება; მორგება.

adeguato||o *agg* 1) ადეკვატური, სრული შესაბამისი, სრული შესატყვისი; *trovare le parole* ~ შესაბამისი სიტყვების მოძებნა; 2) შესაფერისი; *un albergo* ~ *all'ospite* სტუმრის შესაფერი სასტუმრო.

adempier||e *v* შესრულება, ასრულება; *desiderio* სურვილის ასრულება; ~ *un dovere* მოვალეობის მოხდა; ~ *una promessa* დაპირების შესრულება; ~ *si* ასრულება, ასდენა; *la sua* ~ *fezia si adempi* წინასწარმეტყველება ასრულდა.

adempimento *m* შესრულება, ასრულება.

adempire *v* შესრულება.

aderente 1. *agg* მიმდებარე; 2. *m.f* მომხმარებელი, მიმდევარი; წევრი (*ახორციელებლის მიხედვით*).

aderenza *f* შეერთება, შემოერთება, მიმდებარეობა.

aderire *v* (*a qc*) შემოერთება, შეერთება; *far* ~ *a qc* რაიმეში ჩაბმა, გაერთიანება.

adescamento *m* 1) მოხიზვლა, შეცდომაშიყვანა; 2) სატყუარა, საცდური.

adescare *v* 1) შემოტყუება, სატყუარი მოხიზვლა; 2) *ვად.მწ.* მოხიზვლა, შეცდენა; ~ *una gazza* ქალიშვილის გამოტყუარა, ანკესზე წამოტყუარა.

adefione *f* შემოერთება, შეერთება, მიმდებარეობა; თანხმობა.

adefivo 1. *agg* წებოვანი; მწებოვარე; წებოვანი, წებოვანი ნივთიერება.